

Handläggare
Erik Sundqvist
Telefon: 08-50843112**Till**
Socialnämnden
2025-12-09

Utreda förutsättningarna för att öppna och bedriva ett HVB-hem i samarbete med Region Stockholm

Rapportering av budgetuppdrag

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som rapportering av budettuppdraget.

Sammanfattning

Socialnämnden fick i budget för 2025 i uppdrag att utreda förutsättningarna för att öppna och bedriva ett HVB (hem för vård eller boende) i samarbete med Region Stockholm. Regionen som inte fått motsvarande uppdrag i sin budget meddelade att man var intresserad av att utreda frågan tillsammans och en arbetsgrupp tillsattes i maj 2025.

Relativt omgående bedömdes dock att det inom de befintliga kommunala HVB-verksamheterna Linden och Almen var placerade barn vars behov av hälso- och sjukvårdsinsatser var omfattande, men att dessa behov i dagsläget inte tillgodosågs. Utredningen skiftade därför fokus från att utreda frågan om att öppna ett nytt HVB till hur regionens resurser bäst kan integreras i de redan existerande HVB-verksamheterna. Förändringen förankrades politiskt hos respektive huvudman.

Under utredningen träffades representanter från andra kommuner liksom för BUP Stockholm och enhetschefer för stadens egna HVB. Avstämningar med utredningens styrgrupp gjordes kontinuerligt.

Efter insamlad information gjordes bedömningen att det utifrån målgruppens sammansättning och behov - samt utifrån de administrativa oklarheterna kring de placerade barnens medicinering på boendena - vore lämpligt att integrera regionens resurser genom att tillhandahålla hälso- och sjukvård på plats vissa tider varje vecka. Dessa hälso- och sjukvårdsinsatser ska utgå från den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm läns sjukvårdsområde (SLSO) och arbeta enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Regionen ska också motivera placerade barn och unga att ta emot psykiatrins insatser samt iordningsställa och

delegera överlämnandet av läkemedel till medarbetare på HVB-verksamheterna.

Överenskommelsen om att tillhandahålla hälso- och sjukvård på plats ska bedrivas i projektform under tre års tid för att därefter utvärderas.

Bakgrund

I budget 2025 fick socialnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att öppna och driva ett hem för vård eller boende (HVB) i samarbete med region Stockholm.

Bakgrunden till uppdraget är det faktum att barn och unga som placeras utanför hemmet ofta uppvisar omfattande hälsoproblem och därför är i behov av regionens insatser. Trots att så är fallet är det inte ovanligt att deras hälsoproblem inte åtgärdas och att de inte får kontakt med vare sig barn- och ungdomspsykiatri eller adekvat somatisk vårdgivare. Detta förhållande leder till att placerade barns behov av hälso- och sjukvård inte alltid tillgodoses vilket i förlängningen riskerar deras utveckling och livschanser.

Att placeras utanför hemmet är således en stark indikator för ett flertal ogynnsamma hälsoutfall och placerade barn och unga uppvisar också ett betydligt högre ohälsotal än andra jämnåriga. Denna ohälsa kan variera och ta sig olika uttryck men det är inte ovanligt att basala hälsomarkörer som obehandlad karies, oklar vaccinationsstatus och outredda neuropsykiatriska funktionshinder (NPF diagnoser) saknas. Särskilt vanligt är det med olika psykiatriska tillstånd.

De höga ohälsotalen bland barn i samhällsvård är särskilt allvarligt eftersom hälsan ofta är en förutsättning för att samhällsvården ska upplevas som meningsfull och ge resultat. Eftersatta hälsobehov kan även innebära svårigheter att klara av skolan och att hitta meningsfulla fritidsaktiviteter. Tillgång till jämlik hälso- och sjukvård är inte enbart en rättighet enligt Barnkonventionen utan också en förutsättning för att barn aktivt ska kunna ta del av och engagera sig inom flera olika livsområden.

Ärendet

Socialnämnden fick i budget 2025 uppdraget att tillsammans med region Stockholm undersöka förutsättningarna för att öppna och driva ett HVB i förvaltningsgemensam regi.

Chefer på avdelningsnivå träffades under våren 2025 för att diskutera upplägget eftersom regionen inte tilldelats motsvarande uppdrag inom ramen för sin budget men ändå meddelade att man var intresserade av att tillsammans utreda frågan. En arbetsgrupp tillsattes med en utredare från regionens beställarenhet, chefen för Stockholms stads område HVB samt en utredare från

socialförvaltningens kompetenscenter barn och unga.
Arbetsgruppen träffades första gången i juni 2025.

I gemensamma överläggningar beslutades att skifta uppdragets fokus från att utreda förutsättningarna att öppna ett nytt HVB till att titta närmre på de barn och unga som redan placerats inom någon av stadens egna verksamheter (HVB Linden för flickor 14-17 år; det vidhäftade akut- och korttidsboendet samt det nyöppnade HVB Almen för pojkar 13-15 år. HVB Almen tar emot placeringar från och med oktober 2025).

Utifrån observationer och beskrivningar av HVB-verksamheternas målgrupper bedömdes behovet av regionens insatser vara såpass stort att det sågs som mer resurseffektivt att skifta utredningens fokus till hur regionen insatser bäst kan integreras i den redan befintliga HVB vården. Utredningens ändrade inriktning förankrades med ansvariga politiker.

Under utredningstiden har arbetsgruppen träffat och haft kontakt med:

- Eskilstuna kommun som sedan ett decennium tillbaka har en upparbetad samverkansstruktur mellan en av kommunens HVB-verksamheter och den lokala barn och ungdomspsykiatri (BUP).
- Enhetschef och gruppleddare för HVB- Linden samt enhetschef för HVB-Almen.
- Sektionschef för BUP:s Intensiv Öppenvård
- Specialpedagog och kurator från SkolFam.
- Överläkare från BUP:s enhet för allvarligt normbrytande beteende (ANB).

Ansvariga utredare har också tagit del av SOU 2025:84 *Hem för barn och unga: För en trygg, säker och meningsfull vård* och de förslag som där presenteras.

Målgruppens sammansättning och behov

Forskningsöversikter har visat att barn i samhällsvård har stora behov av hälso- och sjukvårdens insatser men att dessa behov inte alltid tillgodoses. En bidragande orsak kan vara svårigheterna med att etablera och upprätthålla fungerande vårdkontakter under tiden samhällsvården pågår. Detta kan tillskrivas oklarheter i olika samverkanöverenskommelser och okunskap hos både regionens och socialtjänstens medarbetare, men även till de sammanbrott i placering som ibland sker inom ramen för socialtjänstens dygnsvård.

Stockholms stads HVB-verksamheter Linden och HVB Almen riktar sig mot flickor 14-17 år med psykosocial problematik samt mot pojkar 13-15 år med ett begynnande normbrytande beteende. I

kontakt med föreståndare för respektive HVB-enhet framkommer att målgrupperna visserligen skiljer sig åt i viss mening men att båda bedöms vara i behov av regionens insatser. Även om pojkars ohälsa traditionellt sett tillskrivs sociala orsaker tyder mycket på att det råder en omfattande psykiatrisk underdiagnostisering av deras behov. BUP-ANB meddelar till exempel att diagnoser som trotssyndrom och uppförandestörning är vanligt förekommande i målgruppen men att båda tros vara kraftigt underrapporterade. BUP:s enhet för intensiv öppenvård uppger att diagnoser som ADHD och autism – vilka ofta kan bidra till ett utåtagerande beteendemönster – är vanliga bland båda könen och att de tillsammans med någon form av social utsatthet ofta skapar mycket komplexa behovsbilder.

Något som också blivit tydlig under utredningen är de grumliga ansvarsförhållandena som inträder när placerade barn och unga förväntas klara sin egen medicinering inom ramen för det som kallas egenvård. Egenvård är det som står till buds när barn och unga själva, visserligen med stöd av personal men i slutändan under eget ansvar, ska se till att mediciner tas enligt ordination. Det har visat sig att utan HSL personal på plats är egenvården belagd med stora administrativa åtaganden och oklarheter kring var mediciner ska förvaras och fördelas – vilket fått till följd att hanteringen av läkemedel inte alltid är patientsäker.

Den sammanlagda bedömningen blir därför att det både på HVB Almen och på HVB Linden med tillhörande akut och korttidsboende kommer placeras barn med sådana komplexa vårdbehov att en operativ samverkan mellan Stockholms stad och Region Stockholm är önskvärd. Bedömningen görs även att de organisatoriska och administrativa bekymren kopplade till framförallt egenvården skulle underlättas om en resurs från regionen integrerades inom ramen för de båda HVB-verksamheterna.

Samverkan

Utredningen har träffat Eskilstuna kommun som med utgångspunkt i två av kommunens HVB-verksamheter byggt upp ett samarbete med regionen. Samarbetet syftar till att ge god och sammanhållen vård till barn och unga med komplexa vårbilder, ofta i behov av kontakt med både BUP och habiliteringen. Genom att kommun och region inrättat ett gemensamt forum (ESKIL) med månatliga träffar, där beslutsfärdiga representanter från respektive organisation avgör vilka barn och unga som ska placeras, har ett sammanhang med tydlig ansvarsfördelning och vårdfokus skapats. Hälso- och sjukvårdspersonal har aldrig varit anställda på plats utan samverkan har lösts företrädesvis genom ESKIL och de placerade barnen har

därigenom fått tillgång till psykiatrins, och vid behov även habiliteringens insatser.

I kontakt med BUP:s enhet för intensiv öppenvård och med företrädare för BUP/ANB vid Region Stockholm framkommer att deras bedömning är att socialtjänsten ofta har begränsade kunskaper om vilka kontaktvägar som finns till BUP, och annan vård för psykisk ohälsa, och när de bör användas. Det saknas även kunskap om vilken information vården behöver för att göra en bedömning av det psykiatriska vårdbehovet hos barn och unga.

Det mediala narrativet om BUP:s långa väntetider har också medfört att vårdnadshavare eller socialsekreterare ibland bedömer det som lönlöst att upprätta eller vara behjälplig med en egenanmälan. BUP:s kötider varierar visserligen men är sällan så långa som många föreställer sig och även detta behöver nå ut till hjälpsökande barn, deras vårdnadshavare och till socialtjänsten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 3 december 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 4 december 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utifrån de kontakter som tagits samt mot bakgrund av de identifierade behoven hos barn och unga i samhällsvård föreslås att ett pilotprojekt för samverkan mellan Stockholms stad och Region Stockholm etableras under en treårsperiod med uppstartsfas från januari 2026. Projektet omfattar:

- Att hälso- och sjukvård tillhandahålls på HVB Linden och HVB Almen vissa tider varje vecka. Hälso- och sjukvårdsinsatserna utgår från specialiserad barn- och ungdomspsykiatri inom Stockholm läns sjukvårdsområde (SLSO) och ska arbeta enligt HSL.
- I samverkan ingår att Region Stockholm iordningställer läkemedel samt delegerar överlämnandet av läkemedel till medarbetare på HVB-hemmen. Därutöver ingår att motivera barn och unga att söka och ta emot psykiatrin insatser, att följa upp att den boende genomför sin behandling och att vara behjälplig i kontakt med övrig hälso- och sjukvård.
- Projektet omfattar också att Stockholms stad säkerställer att medarbetarna på boendena har adekvat kompetens för att kunna ta emot delegering av läkemedel.

- En överenskommelse mellan Stockholms stad och Region Stockholm tas fram för att tydliggöra projektets syfte, rollfördelning och finansiering.
- Pilotprojektet ska gemensamt utvärderas av parterna innan beslut om eventuell fortsättning eller utökning till att omfatta fler kommuner i länet tas.

Alternativet med sjukvårdspersonal på plats bedöms utifrån de placerade barnens behov och utifrån socialtjänstens och regionens respektive organisering vara den bäst lämpade lösningen. Att som Eskilstuna kommun inrätta ett beslutsfattande forum på individnivå bedöms inte vara kompatibelt med stadens storlek och uppdelning i elva stadsdelsförvaltningar. Samverkan i strategiska forum existerar redan inom ramen för BUS (barn i behov av särskilt stöd) samverkan och utan en operativ funktion kopplad till HVB-verksamheterna skulle ytterligare ett forum eller ett extra samverkansavtal riskera att bli tandlöst och ineffektivt.

Den samlade bedömningen blir därför att ett samverkansprojekt som innebär att vissa hälso- och sjukvårdsinsatser tillhandahålls på plats inom HVB-verksamheterna underlättar för de placerade barnen att få tillgång till rätt hälso- och sjukvårdsinsats och ökar förutsättningarna för dem att fullfölja de behandlingar som erbjuds dem.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-11-28